

A szólásszabadság és a koholt hírek

Török Bernát

Információs Társadalom Kutatóintézet, NKE

HTE Médianet, 2019. november 6.

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Információs Társadalom Kutatóintézet

2 cél, 3 pont

Célok

1. Fontos fogalmi elhatárolások
2. Jogi kiindulási pontok

Pontok

1. A kérdéskör kerete: a demokratikus közvélemény
2. Hamis állítások és koholt hírek
3. Új közösségi platformok

1. A demokratikus közvélemény

„A demokrácia egész építménye végső soron a közvéleményre támaszkodik.”
(Sartori: Demokrácia)

- A demokratikus közvélemény **irányadó jellemzői:**
 - minél pezsgőbb, annál jobb
 - saját törvényei szerint alakul
 - politikai diskurzusnál tágabb
 - a polgárok részvétele mindenekelőtt érték, sőt feltétel a számára
 - a diskurzus érintettjeit autonóm és felelős polgároknak tekintjük
 - kitüntetett fontosságú csatornái a sajtó és a közösségi fórumok
 - negatív jegy: nem tartami jellemzőket takar

2. Hamis állítások és koholt hírek

„A szólásszabadság a véleményekre (szinte) korlátlanul kiterjed, de a hamis tényállítások nem állnak a védelme alatt.”

Ezzel **szemben**:

1) még ha valóban az is: *önmagukban* nem állnak, de nincs automatizmus

„félelem és megalkuvás nélkül”,

„túlzó, felfokozott és meghökkentő kijelentések”

2) ráadásul: mi a hamis tényállítás?

2. Hamis állítások és koholt hírek

„A vélemények esetében a bizonyíthatóság értelmezhetetlen, míg tényállításoknál bizonyítható a valótlanosság.”

Bizonyíthatósági teszt:

- „11 fideszes jelölt”
- „egyszer ejtette ki Fót nevét”
- „az ellenzék sosem támogatta az intézményfelújításokat”

Szemponatok:

- észszerűen adható olyan értelem, hogy az érintett politikájára, alkalmasságára vonatkozó vélemény
- minél önállóbb jelentősége és minél nagyobb súlya van a ténybeli elemnek

2. Hamis állítások és koholt hírek

Mi a helyzet a **hagyományos sajtóval**?

Speciális fellépés két alapja:

1) Veszélyes tartalmak „**hangerősítője**” – objektív felelősség!

gyalázkodás

valótlanságok

kivétel: közéleti szereplő sajtótájékoztatója (hűen, értékelés nélkül, forrást megjelölve, válasznak teret adva)

2) **Megtévesztés**

„félrevezető, megtévesztő”: rosszhiszeműség, megtévesztő szerkesztés

2. Hamis állítások, koholt hírek

Összegezve:

- 1) valótlanság önmagában nem perdöntő: **hamis állítás** sokszor jogi válasz nélkül marad
- 2) külön kategória: a közéleti szereplők egymás közti vitája
- 3) jogi válaszra számíthat:
 - **koholt hírek**: szándékosan megtévesztő, önálló jelentőségű
 - hangerősítés
- 4) bizonyos körben objektív felelősség

3. Új közösségi platformok

Miben hoztak újat – mire kell/tudunk reagálni?

1. Sokkal **többen** nyilvánít(hat)nak véleményt

- éljen!

- a demokratikus nyilvánosság számára az ember számít

2. Sokkal **gyorsabban** terjedhet az információ

- ez van!

3. Újabb **hangerősítő**

saját felelősség, amire nem az általános monitoring a válasz:

- világos felelős: levétel, sőt akár az sem

- nincs felelős: levétel, objektív felelősség

- algoritmus: erős felelősség, viszont tartalmilag nem fogja tudni kiszűrni (kontextus)

Véggövetkeztetés

A jogi fellépés lehetősége és hatékonysága korlátozott.

Van-e egészségesen működő nyilvánosságunk?

Köszönöm a figyelmet!

